

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

рішенням приймальної комісії Національної  
академії внутрішніх справ  
від 14 травня 2022 року, протокол № 3

**Голова приймальної комісії**

**Володимир ЧЕРНІЙ**

**ПРОГРАМА**

**ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ОСНОВ ПРАВОЗНАВСТВА  
для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра  
за спеціальністю 081 «Право» на основі ступенів бакалавра, магістра  
(рівня спеціаліста), здобутого за іншою спеціальністю**

Розглянуто та ухвалено на засіданні  
науково-методичної ради Національної  
академії внутрішніх справ (протокол № 8  
від 13.05.2022)

**Київ – 2022**

## **ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ІСПИТУ**

### **Тема 1. Держава. Право. Суспільство**

Держава та право як закономірний результат розвитку цивілізації, історичне надбання людства. Роль держави та права як неодмінних атрибутів політичної влади. Поняття і види влади. Призначення державної влади в демократичному суспільстві. Пріоритет загальносуспільних інтересів над класовими і груповими.

Поняття і ознаки держави. Роль держави в реалізації загальносуспільних і класових інтересів. Поняття функції держави. Внутрішні та зовнішні функції держави. Основні форми здійснення функцій держави – законодавча, виконавча та судова. Класифікація держав за їх формою: форми державного правління, форми державного устрою, форми державно-правового (політичного) режиму.

Поняття, ознаки, принципи функціонування апарату держави. Державні органи влади: поняття та види. Принцип поділу державної влади.

Соціальні норми. Право як особливий вид соціальних норм. Взаємозв'язок соціальних норм. Моральна обумовленість права. Поняття та ознаки права. Роль права в реалізації загальносуспільних і класових інтересів. Джерела (форми) права. Право як суспільне явище (об'єктивне право) та як конкретні можливості особи (суб'єктивне право). Норма права.

Поняття, пов'язані з правом (правовідносини, правосвідомість). Структура правовідносин (об'єкт, суб'єкт, юридичний і фактичний зміст). Юридичні факти (дії та події) – підстава виникнення, припинення та зміни правовідносин. Поняття системи права. Поділ права на галузі права, інститути права та норми права.

Поняття про законодавство. Відмінність між правом і законом. Нормативно-правові та індивідуально-правові акти. Система законодавства. Конституції, закони і підзаконні акти. Систематизація правових актів, її мета. Кодифікація та інкорпорація.

Правомірна поведінка і правопорушення. Поняття, причини і види правопорушень. Цілі, види і підстави юридичної відповідальності. Необхідна оборона та інші обставини, що виключають юридичну відповідальність.

Ідея правової держави та вклад українських вчених у її розроблення. Поняття та ключові ознаки правової держави. Основні напрями формування правової держави в Україні. Пріоритет прав і свобод особи. Зміцнення законності і посилення охорони правопорядку. Забезпечення політичного плюралізму і поділу державної влади. Забезпечення гендерних аспектів в житті людини.

### **Тема 2. Історичний розвиток держави і права**

Суспільна влада і соціальні норми за первіснообщинного ладу. Держава та право як продукти і атрибути класового суспільства. Інші погляди на походження держави та права (патріархальна, теологічна, договірна та інші теорії).

Найголовніші ознаки держави і права різних історичних епох (суспільно-економічних формацій). Теорія конвергенції. Перспективи історичного розвитку держави та права.

Багатовікові державотворчі традиції українського народу. Хронологічний перелік держав, які існували на території сучасної України.

Правові пам'ятки як важливий елемент національної культури. Коротка характеристика історичного значення найважливіших правових пам'яток України IX – XIX ст. (звичаєве право, Руська Правда, Литовські статuti, Магдебурзьке право, Березневі статті, Конституція Пилипа Орлика, «Права, за якими судиться малоросійський народ» тощо). Хронологічний перелік найважливіших правових актів України XX ст. (Універсали Української Центральної Ради, Конституційні акти Гетьманату, Директорії та Західноукраїнської Народної Республіки, Конституції радянської України тощо).

### **Тема 3. Основи правового статусу людини і громадянина. Громадянські (особисті) та політичні права**

Єдність і відмінність понять «людина», «особа», «громадянин». Громадянство та підданство. Іноземці, біпатриди та апатриди. Інститут громадянства в законодавстві України.

Поняття природних прав людини. Юридичне закріплення прав людини в історії цивілізації. Сучасні міжнародно-правові стандарти в галузі прав людини. Загальна Декларація прав людини. Міжнародні пакти про громадянські та політичні права й про економічні, соціальні та культурні права. Класифікація конституційних прав. Рівноправність і дискримінація. Єдність прав і обов'язків, неприпустимість зловживання правами і свободами, гарантованість прав і свобод, взаємна відповідальність держави та громадянина. Відповідність конституційного статусу громадян України міжнародним стандартам.

Захищеність особи у правовій державі. Право людини на життя, повагу до її гідності, свободу та особисту недоторканність. Принцип презумпції невинуватості і право на судовий захист. Недоторканність житла. Таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Свобода пересування та вільний вибір місця проживання. Порядок в'їзду (виїзду) в державу чи за її межі. Паспортний режим і реєстрація місця проживання.

Поняття свободи світогляду і віросповідання. Зміст принципу відокремлення церкви від держави та школи від церкви. Поняття свободи думки і слова. Право на інформацію. Захист державної й комерційної таємниці.

Право на свободу об'єднання в політичні партії та громадські організації. Види об'єднань громадян в Україні. Особливості правового статусу молодіжних та дитячих громадських організацій. Департизація правоохоронних та деяких інших державних органів.

Право громадян на проведення зборів, мітингів, походів та демонстрацій та його юридичні гарантії. Право на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Право громадян брати участь в управлінні державними справами.

#### **Тема 4. Конституційні соціальні, економічні та культурні права. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні**

Призначення конституційних соціальних, економічних та культурних прав. Конституційне закріплення права на працю та відпочинок. Право на страйк.

Конституційне закріплення права на освіту. Обов'язковість отримання повної середньої освіти. Правовий статус навчальних закладів. Форми освіти. Права та обов'язки учнів. Самоуправління в навчальних закладах.

Конституційне закріплення права на достатній життєвий рівень. Поняття соціального страхування та соціального забезпечення. Види пенсій і соціальних допомог. Юридичні гарантії конституційного права на охорону здоров'я. Конституційне закріплення права на житло. Конституційний захист сім'ї, материнства та дитинства. Міжнародні стандарти в галузі охорони сім'ї і дитинства. Конвенція про права дитини.

Право власності та його конституційний захист. Рівність суб'єктів права власності. Інтелектуальна власність. Конституційне закріплення права на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Соціальні, економічні та культурні права, передбачені в Конституції України.

Суспільна необхідність і моральна обумовленість конституційних обов'язків громадян. Обов'язок неухильно додержуватися Конституції і законів України, не посягати на права і свободи, честь та гідність інших осіб. Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України та загальний військовий обов'язок. Порядок призову на військову службу та її проходження. Відстрочка від призову. Альтернативна служба. Обов'язок шанувати державні символи України.

Обов'язок берегти природу, культурну спадщину, відшкодовувати завдані їм збитки. Червона книга України. Права і обов'язки природокористувачів. Обов'язок громадян сплачувати податки і збори, встановлені законом. Основні види податків.

#### **Тема 5. Основи конституційного ладу України**

Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 року. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року. Референдум 1 грудня 1991 року. Питання правонаступництва України. Основні етапи конституційного процесу в Україні 1991 – 1996 рр. Конституція України – Основний Закон держави.

Поняття конституційного права. Конституційна форма правління, державного устрою і політичного режиму України. Принципи участі України в міждержавних об'єднаннях (співдружностях). Державна символіка. Засади територіального устрою України. Система адміністративно-територіального устрою України.

Поняття національного суверенітету. Декларація прав національностей України. Закон України «Про національні меншини в Україні».

Поняття і форми здійснення народного суверенітету. Безпосередня й представницька демократія. Основи правового статусу народних депутатів. Принципи виборчого права і види виборчих систем. Основи виборчого права в Україні. Порядок підготовки та проведення виборів. Поняття про референдум.

### **Тема 6. Органи державної влади України**

Основні завдання законодавчої влади. Правовий статус і компетенція Верховної Ради України. Структурні органи, посадові особи та апарат Верховної Ради (Голова Верховної Ради України і його заступники, Комітети, тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії, Рахункова палата, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, інші органи Верховної Ради України). Регламент Верховної Ради України.

Правовий статус Президента України, його компетенція. Порядок і умови обрання та припинення повноважень Президента України. Офіс Президента України. Рада національної безпеки і оборони України.

Правовий статус і компетенція Кабінету Міністрів України. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України. Повноваження Прем'єр-міністра України. Міністерства та інші центральні органи державної виконавчої влади.

Поняття самоврядування. Об'єднані територіальні громади. Органи місцевого самоврядування. Ради та їх виконавчі органи. Міський, селищний, сільський голова. Інші ланки системи місцевого самоврядування. Органи виконавчої влади на місцях.

Завдання судової влади. Основні принципи судоустрою. Конституційний Суд України. Система судоустрою: місцеві суди, апеляційні суди, Верховний Суд. Вищі спеціалізовані суди. Основні принципи правосуддя в Україні. Порядок розгляду справ у судах. Вища рада правосуддя.

Поняття правоохоронного органу. Система правоохоронних органів в Україні, їх основне призначення. Офіс Генерального прокурора та його роль у забезпеченні законності. Завдання Національної поліції. Правовий статус Служби безпеки України. Компетенція органів юстиції, прикордонних, фіскальних та спеціальних служб.

Адвокатура та її роль в охороні прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб. Поняття оперативно-розшукової діяльності та слідства.

### **Тема 7. Основні положення цивільного, земельного, сімейного і трудового права. Правове регулювання підприємницької діяльності в Україні**

Система цивільного законодавства. Цивільні правовідносини. Цивільна правоздатність і цивільна дієздатність. Поняття і види юридичних осіб. Строки і терміни в цивільному праві.

Поняття, види, порядок укладення та припинення правочину і цивільно-правового договору. Умови дійсності правочину. Поняття і зміст договору купівлі-продажу. Захист прав споживачів. Договір дарування. Договір найму

(оренди). Договір підряду. Договір про надання послуг. Договір позики. Договір дарування.

Суб'єкти та об'єкти авторського права та суміжних прав.

Поняття й особливості цивільно-правової відповідальності. Дольова, солідарна та субсидіарна відповідальність. Договірна і недоговірна відповідальність. Особливості цивільно-правової відповідальності неповнолітніх та малолітніх. Поняття джерела підвищеної небезпеки. Звільнення від цивільно-правової відповідальності. Непереборна сила і казус.

Поняття спадщини. Спадкування за законом і за заповітом. Черги спадкоємців за законом. Право на обов'язкову частку у спадщині.

Житлове законодавство України. Основні засади забезпечення громадян України житлом. Договір найму жилого приміщення. Ордер. Права і обов'язки власників та наймачів жилого приміщення. Порядок приватизації державного житлового фонду.

Земельний кодекс України. Право приватної власності на землю. Приватизація землі. Оренда землі. Порядок розв'язання земельних спорів.

Сімейний кодекс України. Умови і порядок укладення шлюбу. Сім'я. Рівність прав і обов'язків подружжя. Взаємні права і обов'язки батьків та дітей. Усиновлення (удочеріння). Опіка і піклування в сімейному праві.

Кодекс законів про працю України. Поняття, сторони та зміст трудового договору. Колективний договір. Умови і порядок прийняття на роботу. Підстави і порядок припинення трудового договору. Робочий час та час відпочинку. Оплата праці. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Трудова дисципліна. Особливості праці неповнолітніх і жінок. Розв'язання індивідуальних та колективних трудових спорів (конфліктів).

Особливості матеріальної і дисциплінарної відповідальності в трудовому праві. Види дисциплінарних стягнень. Відповідальність за статутами про дисципліну. Порядок накладання дисциплінарних стягнень. Обмежена і повна матеріальна відповідальність в трудовому праві.

Поняття підприємницької діяльності. Основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Державна реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності.

## **Тема 8. Основні положення адміністративного і кримінального права**

Адміністративне право України як галузь публічного права. Адміністративно-правові відносини. Поняття і види адміністративного правопорушення. Адміністративні стягнення й інші види адміністративного примусу. Види адміністративних стягнень. Органи, що розглядають справи про адміністративні правопорушення. Правове регулювання публічної служби в Україні.

Кримінальне право України як галузь публічного права. Межі дії Кримінального кодексу. Поняття кримінального правопорушення та його види. Поняття кримінального проступку. Підстави притягнення до кримінальної відповідальності. Склад кримінального правопорушення. Стадії вчинення кримінального правопорушення. Добровільна відмова від доведення

кримінального правопорушення до кінця. Співучасть у вчиненні кримінального правопорушення. Цілі і види кримінального покарання. Поняття неосудності. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Амністія і помилування.

## СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

### Основні нормативно-правові акти

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. № 1427-XII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. N 55-XII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
4. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
5. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>
7. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. № 4572-VI // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
8. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. № 2235-III // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
9. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 року № 157-VIII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>
10. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 р. № 794-VII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
11. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 р. № 2136-VII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
12. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
13. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.



14. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
15. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2365-III // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
16. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
17. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.
18. Закон України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 р. № 2229-XII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
19. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 2 червня 2016 р. № 2453-VI // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
20. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. № 3166-VI // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.
21. Земельний кодекс України / Верховна Рада України від 25 жовтня 2001 р. № 1402-VIII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
22. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
23. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-X // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
24. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
25. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III / // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
26. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
27. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III / // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
28. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Законодавство України : [сайт]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

## Основна література

1. Адміністративне право [Текст] : навч.-метод. посіб. / Кожушко О.О.; Відокремл. структур. підрозділ закл. вищ. освіти "Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна" Хмельниц. ін-т соц. технологій. - Київ : Ун-т "Україна", 2021. 164 с.
2. Адміністративне право [Текст] : підручник / [Ю. П. Битяк та ін.] ; за заг. ред. проф. Ю. П. Битяка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Право, 2020. 390 с.
3. Адміністративне право і процес: теорія та практика правозастосування [Текст] : монографія / Р. С. Мельник. - Херсон : Гельветика, 2019. 211 с.
4. Адміністративне право України в умовах європеїзації [Текст] : монографія / Радишевська Олеся ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - Київ: Талком, 2020. 719 с.
5. Адміністративне право України. Загальна частина у схемах [Текст] : навч. посіб. / [О. В. Брусакова та ін.] ; за заг. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. юриста України В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : ХНУВС, 2020. 235 с.
6. Адміністративне право України. Повний курс [Текст] : підручник / [В. В. Галуцько та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової] ; Акад. адмін.-прав. наук, НДІ публ. права. - Вид. 3-тє. - Херсон : Олді-Плюс, 2020. 582 с.
7. Адміністративне право України. Повний курс [Текст] : підручник / [В. В. Галуцько та ін.] ; за ред.: д-ра юрид. наук, проф. В. Галуцька та д-ки юрид. наук, проф. О. Правоторової ; Акад. адмін.-прав. наук, НДІ публ. права. - Вид. 4-тє. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 654 с.
8. Бабаніна В. В. Механізм створення та реалізації кримінального законодавства України: монографія. Київ, ФОП Маслаков, 2019. 512 с.
9. Бєсчєстний В. М., Джужа О. М., Назимко Є. С. та ін. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник. Київ: ВД «Дакор», 2018. 386 с.
10. Борисова О. В. Історія української державності [Текст] : підручник: у 2-х т. Т. 1: Давні часи. Середньовіччя. Нова доба. / О. В. Борисова, А. О. Климов. К. : Кондор, 2018. 344 с.
11. Борисова О. В. Історія української державності [Текст] : підручник: у 2-х т. Т. 2 : 1917-2017 рр. / О. В. Борисова, А. О. Климов. К. : Кондор, 2018. 464 с.
12. Верєша Р. В. Кримінальне право України. Загальна частина. Вид. 6-тє, перероб. та допов. Київ: Алерта, 2020. 360 с.
13. Дурнов Є. С. Історія держави та права України : термінол. слов. / Є. С. Дурнов, Ю. В. Кривицький, Ю. В. Сокур. Київ : Гельветика, 2019. 191 с.
14. Екологічне та земельне право України. Тєстові завдання [Текст] : навч.-метод. посіб. / [Н. В. Войцєховський та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, зав. каф. публ. права Руслани Гєврилук ; Чернівєц. нац. ун-т ім. Юрїя Федьковича, Юрид ф-т, Каф. публ. права. - Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. 279 с.

15. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право [Текст] : наук.-практ. посіб. / В. С. Буняк ; [відп. ред. В. С. Ковальський]. - Київ : Юрінком Інтер, 2020. 153 с.

16. Загальна теорія права : підручник / [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.

17. Земельне право [Текст] : навч. посіб. / О. Г. Боднарчук, К. М. Васьківська, А. П. Гаврилішин ; Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 445 с.

18. Земельне право України : Навчальний посібник / За загальною редакцією Мироненко В. П. К.: Алерта, 2018. 350 с.

19. Іванов Ю. Ф. Цивільне право України : Навч. посіб. у 2 т. / Ю. Ф. Іванов, О. В. Куриліна, М. В. Іванова 2-ге вид. доповн. і переробл. Т. 1. К.: Алерта, 2019. 342 с.

20. Іванов Ю. Ф., Іванова М. В. Трудове право України [Текст]: навч. посіб. 2-ге вид. доповн. і переробл. Київ: Алерта, 2020. 442 с.

21. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст] : підручник / [О. М. Бандурка та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України, заслуж. юриста України О. М. Бандурки ; [вступ. слово О. М. Бандурки] ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - 2-ге вид., допов. та змін. - Харків : ХНУВС, 2021. 595 с.

22. Історія держави і права зарубіжних країн: дефініції, схеми, таблиці [Текст] : навч. посіб. / В. Д. Яремчук ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 243 с.

23. Історія держави і права України [Текст] : підручник / [Бандурка О. М. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Бандурки ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 447 с.

24. Історія держави і права України [Текст] : підручник / [В. Д. Гончаренко та ін.] ; за ред. проф. В. Д. Гончаренка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Вид. 2-ге, перероб. і допов. - Харків : Право, 2019. 549 с.

25. Історія держави і права України [Текст] : підручник / В. М. Єрмолаєв. Харків : Право, 2021. 470 с.

26. Конституційне право зарубіжних країн [Текст] : навч.-метод. посіб. / С. С. Андрейченко [та ін.] ; [авт.-уклад.: О. Т. Волощук, В. І. Качурінер, В. Ю. Колесник] ; Міжнар. гуманітар. ун-т. - Одеса : Фенікс, 2021. 178 с.

27. Конституційне право людини знати свої права та обов'язки в Україні: питання теорії і практики [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Корнієнко-Зенкова Наталія Миколаївна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2019. 24 с

28. Конституційне право України : навч. посібник [для підгот. до іспиту за кредитно-модульною сист. навчання]. 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 293 с.

29. Конституційне право України [Текст] : навч. посіб. в табл. та схемах / О. М. Пересада ; МВС України, Донец. юрид. ін-т. - Київ : Дакор, 2020. 247 с.

30. Конституційне право України [Текст] : підручник / [Алмаші І. М. та ін. ; уклад. В. В. Берч] ; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. - 10-те (ювіл.) вид., перероб. та допов. - Ужгород : Рік-У, 2020. 500 с.

31. Конституційне право України [Текст] : практикум для студентів спец. 081 "Право" спеціалізації "Правознавство" / [уклад. Ю. Л. Юринець] ; Нац. авіац. ун-т. - Київ : НАУ, 2019. - 48 с. - Бібліогр.: с. 41-48. - 50 прим

32. Конституційне право. Збірник тестових завдань [Текст] : навч.-метод. посіб. для здобувачів вищ. освіти спец. 262 "Правоохоронна діяльність" / В. О. Боняк, Л. М. Сердюк, І. С. Лантух ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпро : Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 86 с.

33. Кримінальне право України : зб. задач [Текст] / М. О. Акімов, В. В. Бабаніна, І. А. Вертилицька, А. А. Вознюк та ін. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. М. Джужі ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. В. Савченка. - 2-ге вид., допов. та перероб. - Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 192 с.

34. Кримінальне право України [Текст] : навч. посіб. для підгот. до ЗНО (ЄФВВ) для вступу на магістратуру / І. М. Сопілко, С. Я. Лихова, Т. Д. Лисько ; Нац. авіац. ун-т, Юрид. ф-т. - Херсон : Гельветика, 2020. 453 с.

35. Кримінальне право України. Загальна частина [Текст] : підручник / [В. Я. Тацій та ін.] ; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 6-те вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2020. - 581 с.

36. Кримінальне право України. Особлива частина [Текст] : навч. посіб. / [А. А. Васильєв та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., заслуж. працівника освіти України О. М. Литвинова ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : Право, 2020. 655 с.

37. Кримінальне право України. Особлива частина [Текст] : підручник / [А. О. Байда та ін.] ; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 6-те вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2020. 765 с.

38. Кримінальне право України. Особлива частина [Текст] : підручник / В. В. Сухонос, Р. М. Білокінь, В. В. Сухонос (мол.). - Суми : Університетська книга, 2020. 671 с.

39. Кримінальне право, криміналістика та судові науки: енциклопедія [Текст] / Валерій Шепітько, Михайло Шепітько ; Консульват. місія Європ. Союзу в Україні [та ін.]. - Харків : Право, 2021. 507 с.

40. Кримінальне право: склади окремих видів кримінальних правопорушень [Текст] : навч.-наоч. посіб. (структур.-логіч. схеми) / І. Р. Шинкаренко, І. І. Шинкаренко ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків : Факт, 2021. 311 с.

41. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень: навч. посіб. / [А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук] К. : 2017. 110 с.

42. Порівняльне конституційне право [Текст] : [посібник] / Михайло Савчин ; Ужгород. нац. ун-т. Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. 327 с.

43. Порівняльне сімейне право [Текст] : навч. посіб. / М. В. Менджул ; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права. - Ужгород : РІК-У, 2021. 293 с.

44. Права людини в національному та європейському контекстах : підручник / Н. І. Петрецька, Ю. М. Бисага, Д. М. Белов та ін. ; за заг. ред. Н. І. Петрецької, Ю. М. Бисаги. Ужгород, Видавничий дім "Гельветика", 2018. 482 с.

45. Правова держава : історія, теорія, методологія [Текст] : навч. посіб. / Ю. П. Лісовська, П. М. Лісовський, С. А. Подоляка. К. : Кондор, 2018. 347 с.

46. Правознавство [Текст] : навч. посіб. / Ємельяненко Г. Д., Єщенко М. Г. ; [ред.: Г. Д. Ємельяненко, М. Г. Єщенко] ; ДВНЗ "Донбас. держ. пед. ун-т", Донбас. нац. акад. буд-ва і архітектури. - Слов'янськ ; Краматорськ : Б. І. Маторін, 2020. - 206 с. : табл. - Бібліогр. в кінці тем. - 100 прим. - ISBN 978-617-599-045-2

47. Правознавство [Текст] : навч.-метод. посіб. для студентів ден. форми навчання усіх спец. / Л. В. Перевалова [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М., 2019. - 95 с. - Бібліогр.: с. 88-94. - 150 прим. - ISBN 978-617-7771-24-0

48. Правознавство [Текст] : підручник / [Г. І. Балюк та ін.] ; відп. ред. д-р юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. В. Дзера ; 1-е вид. було здійснено за ред. В. В. Копейчикова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Юрид. ф-т. - 11-те вид., перероб. і допов. - Київ : Юрінком Інтер, 2018. - 629 с.

49. Програмний продукт "Мультимедійний навчальний посібник «Теорія держави та права» №71557. / [Є. В. Білозьоров, О. Б. Горова, В. П. Власенко, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.]. / Електронний репозитарій НАВС / 2017 рік. [Електронний ресурс]. - Режим доступу. : <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/123456789/2321>.

50. Севрюков Д. Суверенітет. Генеалогія ідеї в контексті політичної та правової історії : монографія / Севрюков Д. К. : Талком, 2018. 234 с.

51. Сімейне право [Текст] : навч.-метод. посіб. / [І. О. Личенко] ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Бадікова Н. О. [вид.], 2019. 153 с.

52. Сімейне право. Практикум / за ред. Т. В. Боднар, О. В. Михальнюк. К.: Алерта, 2019. 132 с.

53. Станько І.Я. Співвідношення принципів та норм права у правових системах України та Європейського Союзу [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Станько Ірина Ярославівна ; Нац. акад. внутр. справ. - Київ, 2020. - 20 с.

54. Судові та правоохоронні органи України [Текст] : конспект лекцій [для студентів освіт. ступеня кваліфікац. рівня "бакалавр" за спец. (освіт. програмою) 081 Право (Правознавство)] / В. В. Городовенко [та ін.] ; Запоріж. нац. ун-т. - Запоріжжя : Запоріж. нац. ун-т, 2018. - 237, [2] с. - Анот. англ. - Бібліогр.: с. 223-235. - 100 прим.

55. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.

56. Теорія держави і права [Текст] : навч. посіб. / Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Львів : ЛьвДУВС, 2020. 267 с.

57. Теорія держави і права [Текст] : підручник / [В. М. Марчук та ін.] ; за заг. ред. канд. юрид. наук, проф. Л. В. Ніколаєвої, д-ра юрид. наук, проф. Т. О. Гуржія ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - Київ : КНТЕУ, 2021. 423 с.

58. Теорія держави та права : навч. посіб. / [Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова та ін.] ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

59. Теорія держави та права : практикум / Білозьоров Є. В. та ін. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 166 с.

60. Теорія держави та права [Текст] : навч. посіб. / Л. М. Ніколенко, Н. В. Іванюта, А. І. Батечко ; МВС України, Донец. юрид. ін-т. - Київ : Дакор, 2021. - 215 с.

61. Тихомиров Д.О. Теоретико-правові засади державної політики у сфері безпеки [Текст] : монографія / Тихомиров Денис Олександрович ; Нац. акад. внутр. справ. - Київ : Маслаков Р. О. [вид.], 2020. - 344 с. - Бібліогр.: с. 313-344. - 300 прим. - ISBN 978-617-7862-43-6

62. Тихоненков Д. А. Історія держави і права зарубіжних країн в питаннях і відповідях : навч. посіб. / Д. А. Тихоненков. Харків : Право, 2019. 247 с.

63. Трудове право [Текст] : підручник / [О. М. Ярошенко та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України О. М. Ярошенка ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 3-тє вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2019. 541 с.

64. Трудове право Європейського Союзу [Текст] : монографія / Рим О. М. ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. - Львів : Галич-Прес, 2020. 595 с.

65. Трудове право України [Текст] : підручник / [С. В. Венедіктов] ; Ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. - Київ : Людмила, 2021. 215 с.

66. Трудове право України [Текст] : підручник / [С. М. Бортник та ін.] ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2019. 407 с.

67. Трудове право України [Текст] : підручник / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Центр проблем імплементації європ. соц. права, Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.", Нац. ун-т "Остроз. акад." ; [Іншин М. І. та ін.] ; за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. 2-ге вид., стер. Київ : Юрінком Інтер: Буква Закону, 2018. 593 с.

68. Трудове право України: практикум [Текст] : навч. посіб. / Золотухіна Л. О. (керівник авт. кол. - д-р юрид. наук, доц.) [та ін.] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. - Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2021. 260 с.

69. Цивільне право (особлива частина) [Текст] : навч. посіб. / [уклад.: Н. М. Процьків та ін.] ; за заг. ред. Н. М. Процьків, В. М. Никифорака ; Чернівець.

нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : ЧНУ ім. Юрія Федьковича : Рута, 2021. 303 с.

70. Цивільне право України [Текст] : посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / [Є. О. Харитонов та ін.] ; за ред. проф. Харитонova Є. О., проф. Давидової І. В. - Одеса : Гельветика, 2021. 387 с.

71. Цивільне право: особлива частина. Практикум [Текст] : навч. посіб.: [для студентів ВНЗ] / [А. В. Аксютіна та ін.] ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Каф. цивіл.-прав. дисциплін. - Дніпро : Біла К. О. [вид.], 2021. 263 с.

## ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Розкрийте сучасні підходи до розуміння держави.
2. Назвіть і охарактеризуйте функції сучасної держави.
3. Охарактеризуйте співвідношення держави та громадянського суспільства.
4. Розкрийте механізм держави в сучасних умовах.
5. Розкрийте місце та роль держави в політичній системі суспільства.
6. Охарактеризуйте формаційний і цивілізаційний підходи до типології держав.
7. Назвіть форми і методи здійснення функцій держави.
8. Назвіть форми державного правління.
9. Охарактеризуйте види монархій.
10. Охарактеризуйте форми державного устрою.
11. Назвіть форми державно-правового режиму.
12. Охарактеризуйте різновиди антидемократичного режиму.
13. Розкрийте особливості форми державного устрою України.
14. Назвіть основні підходи до розуміння права.
15. Охарактеризуйте зміст принципу верховенства права.
16. Розкрийте поняття системи права та її елементи.
17. Розкрийте структуру системи законодавства.
18. Розкрийте відмінні риси між системою права та системою законодавства.
19. Назвіть види нормативно-правових актів.
20. Назвіть межі дії нормативно-правових актів у часі.
21. Назвіть види систематизації нормативно-правових актів.
22. Розкрийте форми реалізації норм права.
23. Охарактеризуйте застосування норми права як особливу форму реалізації норм права.
24. Розкрийте вимоги правильного застосування норм права.
25. Назвіть та охарактеризуйте суб'єктів правовідносин.
26. Розкрийте юридичний зміст правовідносин.
27. З'ясуйте місце та роль правовідносин у механізмі правового регулювання.
28. Розкрийте класифікацію юридичних фактів.
29. Назвіть види тлумачення норм права.
30. Назвіть основні ознаки правомірної поведінки.
31. Охарактеризуйте правовий нігілізм.
32. Надайте визначення юридичної відповідальності.
33. Назвіть принципи юридичної відповідальності.
34. Розкрийте структуру механізму правового регулювання.
35. Розкрийте особливості формування та реалізації правової політики.
36. Розкрийте зміст основних теорій виникнення права.
37. Назвіть джерела та основні риси права Київської Русі.



38. Охарактеризуйте суспільно-політичний лад і право України у складі Речі Посполитої.
39. Назвіть джерела та основні риси права Української гетьманської держави (Війська Запорозького).
40. Охарактеризуйте суспільно-політичний лад і право українських земель у складі Російської імперії.
41. Розкрийте зміст основних джерел права доби Української революції (1917 – 1921 рр.).
42. Охарактеризуйте політико-правові передумови проголошення незалежності України в 1991 р. та юридичне оформлення її державного статусу.
43. Встановіть єдність і відмінність понять «людина», «особа», «громадянин».
44. Класифікуйте права й свободи людини та громадянина.
45. Назвіть структуру правового статусу людини і громадянина.
46. Проаналізуйте спільне та відмінне між правовим статусом громадянина та підданого, іноземця, біпатрида та апатрида.
47. Розкрийте поняття природних прав людини.
48. Наведіть класифікацію конституційних прав і свобод.
49. Обґрунтуйте співвідношення понять «права» та «обов'язки».
50. Проаналізуйте громадянські (особисті) права і свободи.
51. Проаналізуйте конституційні соціальні права в Україні.
52. Проаналізуйте конституційні економічні права в Україні.
53. Проаналізуйте конституційні політичні права в Україні.
54. Проаналізуйте конституційні культурні права в Україні.
55. Проаналізуйте конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.
56. Охарактеризуйте Конституцію України – Основний Закон держави.
57. Охарактеризуйте систему конституційного права.
58. Охарактеризуйте принципи участі України в міждержавних об'єднаннях (співдружностях).
59. Охарактеризуйте державні символи України.
60. Охарактеризуйте правовий статус державної мови в Україні.
61. Проаналізуйте засади територіального устрою України.
62. Охарактеризуйте систему адміністративно-територіального устрою України.
63. Розкрийте поняття національного суверенітету.
64. Проаналізуйте Декларацію прав національностей України.
65. Охарактеризуйте поняття народного суверенітету.
66. Охарактеризуйте поняття державного ладу.
67. Охарактеризуйте поняття конституційного ладу та визначте співвідношення з державним ладом.
68. Проаналізуйте основи правового статусу народних депутатів.
69. Розкрийте зміст принципів виборчого права.
70. Назвіть та охарактеризуйте види виборчих систем.
71. Розкрийте зміст референдної демократії в Україні.

72. Охарактеризуйте основи виборчого права в Україні.
73. Охарактеризуйте місцеві збори, громадські слухання, ініціативи та інші форми безпосередньої демократії.
74. Розкрийте зміст поняття системи органів державної влади України.
75. Розкрийте принцип поділу державної влади.
76. Охарактеризуйте основні завдання законодавчої влади.
77. Охарактеризуйте правовий статус Верховної Ради України.
78. Визначте компетенцію Верховної Ради України.
79. Охарактеризуйте правовий статус посадових осіб апарату Верховної Ради України.
80. Надайте загальноправову характеристику Регламенту Верховної Ради України.
81. Проаналізуйте конституційно-правові основи законодавчого процесу в Україні. Назвіть суб'єктів права законодавчої ініціативи в Україні.
82. Проаналізуйте правовий статус Президента України.
83. Визначте компетенцію Президента України.
84. Розкрийте порядок і умови обрання Президента України.
85. Проаналізуйте підстави припинення повноважень Президента України.
86. Охарактеризуйте правовий статус і визначте компетенцію Ради національної безпеки і оборони України.
87. Охарактеризуйте правовий статус і визначте компетенцію Кабінету Міністрів України.
88. Надайте загальноправову характеристику міністерству та іншим центральним органам державної виконавчої влади.
89. Охарактеризуйте систему органів місцевого самоврядування.
90. Охарактеризуйте Конституційний Суд України як єдиний орган конституційної юрисдикції.
91. Проаналізуйте завдання судової влади.
92. Проаналізуйте основні принципи судоустрою.
93. Охарактеризуйте систему судів загальної юрисдикції.
94. Охарактеризуйте правовий статус і компетенцію Вищої ради правосуддя.
95. Охарактеризуйте систему правоохоронних органів в Україні, визначте їх основне призначення.
96. Охарактеризуйте правовий статус і визначте функції прокуратури України.
97. Назвіть завдання Національної поліції України.
98. Охарактеризуйте правовий статус і визначте компетенцію Служби безпеки України.
99. Проаналізуйте особливості компетенції органів юстиції, прикордонних, фіскальних та спеціальних служб в Україні.
100. Охарактеризуйте адвокатуру та її роль в охороні прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб.

101. Розкрийте поняття оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування.
102. Охарактеризуйте систему цивільного права як галузі права.
103. Проаналізуйте систему цивільного законодавства.
104. Розкрийте поняття та елементи цивільних правовідносин.
105. Охарактеризуйте цивільно-правову правоздатність і дієздатність фізичних осіб.
106. Охарактеризуйте поняття і види юридичних осіб.
107. Розкрийте умови дійсності правочину.
108. Охарактеризуйте цивільно-правові правочини, порядок їх укладення та припинення.
109. Охарактеризуйте цивільно-правовий договір (поняття, види, порядок укладення та припинення).
110. Визначте співвідношення між правочином, цивільно-правовим договором і зобов'язанням.
111. Розкрийте зміст договору купівлі-продажу.
112. Розкрийте зміст договору підряду.
113. Розкрийте зміст договору найму (оренди).
114. Розкрийте зміст договору про надання послуг.
115. Розкрийте зміст договору позики.
116. Розкрийте зміст договору дарування.
117. Охарактеризуйте об'єкти авторського права.
118. Охарактеризуйте суб'єктів авторського права.
119. Розкрийте зміст цивільно-правової відповідальності.
120. Охарактеризуйте підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.
121. Розкрийте особливості спадкування за законом і заповітом.
122. Охарактеризуйте черги спадкоємців за законом.
123. Охарактеризуйте житлове законодавство України.
124. Надайте загальну характеристику Земельному кодексу України.
125. Надайте загальну характеристику Сімейному кодексу України.
126. Охарактеризуйте умови і порядок укладення шлюбу.
127. Надайте загальну характеристику Кодексу законів про працю України.
128. Охарактеризуйте сторони та зміст трудового договору.
129. Розкрийте особливості матеріальної та дисциплінарної відповідальності в трудовому праві.
130. Проаналізуйте основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
131. Розкрийте поняття публічної адміністрації.
132. Охарактеризуйте систему адміністративних судів
133. Розкрийте поняття та ознаки адміністративного правопорушення.
134. Охарактеризуйте види адміністративних стягнень.
135. Охарактеризуйте адміністративний арешт як вид адміністративного стягнення.

136. Розкрийте поняття та охарактеризуйте систему кримінального права як галузі права.
137. Розкрийте поняття кримінального правопорушення.
138. Розкрийте зміст поняття складу кримінального правопорушення.
139. Розкрийте зміст поняття кримінального проступку.
140. Розкрийте поняття та ознаки суб'єкта кримінального правопорушення, охарактеризуйте види суб'єктів кримінального правопорушення.
141. Розкрийте поняття об'єкта кримінального правопорушення, його ознаки та види.
142. Охарактеризуйте поняття та ознаки об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
143. Охарактеризуйте поняття та ознаки суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення.
144. Визначте мету та види кримінального покарання.
145. Розкрийте межі дії Кримінального кодексу України.
146. Охарактеризуйте стадії вчинення кримінального правопорушення.
147. Розкрийте поняття та ознаки неосудності.
148. Розкрийте зміст положення про помилування.
149. Охарактеризуйте підстави притягнення до кримінальної відповідальності.
150. Охарактеризуйте підстави звільнення від кримінальної відповідальності.